

СТО ДНІВ

Прес конференція Президента України Леоніда Кравчука 12 березня 1992 року

Побудова незалежної держави України, соціально-економічні перетворення, пріоритети, пов'язані із свободами та правами людини, - ось три головні завдання, що стоять нині перед Україною. Леонід Кравчук назвав їх, відповідаючи на запитання кореспондента **радіо "Свобода" Деві Аркадьєва**. Друге запитання його торкалося публікації в "Известиях" з проблем ядерного роззброєння. На цій проблематиці Президент Л. Кравчук зупинився досить детально. Він, зокрема, сказав:

- Україна прагне бути позаблоковою державою. Як відомо, ми намітили до 1994 року позбутися ядерної зброї. Цей план залишається незмінним, але до нього вносимо деякі корективи. Ми відповідальні за знищення, вивезення за межі республіки ядерних арсеналів. Але через політичну нестабільність не можемо гарантувати, що зброя, яка вивозитиметься, буде знищена, що вона перебуватиме під надійним контролем. Тому ми звернулися до держав західної Європи та Сполучених Штатів з проханням забезпечити міжнародний контроль знищення зброї. Я дав вказівки припинити вивезення тактичної ядерної зброї з території України, поки не будуть забезпечені гарантії її знищення.

Ми вважаємо, що потужності по демонтажу і знищенню ядерної зброї, наявні у нас, є недостатніми. Доцільно мати на своїй території завод по знищенню ядерної зброї. Поясню чому. Російські потужності не дозволяють провести знищення у визначені строки. Наявність на території України такого нещастя, як Чорнобиль, вимагатиме закриття всіх його реакторів і переробки радіоактивних відходів. Російські території відмовляються їх приймати. Отже, Чорнобиль і 176 стратегічних ядерних ракет вимагають, щоб знищення їх відбувалося на нашій території. Я вважаю, що Україна, оголосивши себе без'ядерною, може звернутися до світового співтовариства з проханням побудувати такий завод десь у районі Чорнобиля.

Ядерне роззброєння, скорочення збройних сил спричинять великі зміни у структурі народного господарства. У нас 344 заводи безпосередньо працюють на військово-промисловий комплекс. З них тільки 54 виробляють 80 відсотків продукції. Тобто вивільняється люди, потужний інтелектуальний потенціал. Його треба використати. Я мав бесіду з американськими сенаторами і звернувся до них з проханням сприяти спорудженню в Україні Міжнародного атомного центру, який би дав нам можливість продовжити роботу у мирному освоєнні атому, враховуючи наявність потужного ракетного комплексу в Україні.

У нас у Сарнах Рівненської області є підприємство по розчленуванню ракет. Колись планувалося, що в це підприємство будуть вкладені кошти, щоб використовувати його продукцію в інтересах народного господарства. Тільки-но ми оголосили себе без'ядерною державою, кошти одразу були відключені від цього заводу. Таким чином, мається на увазі, що боєголовки з ураном будуть вивезені, а екологічні ракети з наповненням азотом та іншими речовинами залишаться в Україні. На такі умови ми не згодні.

Щодо "Известий", - сказав Леонід Кравчук, - то я хочу привітати цю газету з 75-річчям. Хочу побажати, щоб вона керувалася для всіх однаковими правилами правопису. Якщо "Президент Борис Єльцин" пишеться з великої літери, то усі інші президенти в цій газеті - з малої. Тоді, може, давайте, якщо це стосується правопису, а особистостей, міряти зріст кожного Президента і писати залежно від цих мірок.

На прес-конференції питання про доцільність перебування в СНД України порушив кореспондент **Ігор Кравчук з "Самостійної України"**. СНД, - переконував Президент Л. Кравчук, - утворювалася для розв'язання двох політичних завдань. Першим є мирне цивілізоване розлучення, поділ майна, власності. У цьому вдалося головне - не створилася політична конфронтація. Мені подзвонив голова керівництва Азербайджану і сказав, що сьогодні вночі почалися великомасштабні бойові дії Вірменії щодо Азербайджану. Він попросив захисту від агресії. Я доручив дипломатичним службам перевірити ситуацію. Друге завдання, для розв'язання якого створювалася СНД, полягає у віднайденні механізмів співпраці. Обидва завдання розв'язуються вкрай погано, але могло бути гірше, могла пролитися кров.

Ми довго були позбавлені можливості виходити на міжнародні фінансові структури через зволікання із розподілом боргів. Тепер цю проблему розв'язуємо. Вчора у Москві прем'єри Фокін і Бурбуліс підписали угоду, згідно з якою Україна і Росія будуть співголовами у створенні спеціального відділення банку із своїм статутом, якому буде надано міжнародний статус для обслуговування боргів.

Проблеми "президентської вертикалі" цікавили вашого кореспондента. Якими будуть економічні відносини представника Президента і Ради на місцях? Скільки коштуватиме "президентська вертикаль" для платників податків? Відносини, - сказав Л. Кравчук, - відзначатимуться Законом про представника Президента. У компетенції Рад будуть питання бюджету, економічно-фінансових програм, програм, пов'язаних з розвитком територій. Виконавча ж влада переходить до представника Президента і базується на основі колишніх виконкомів Рад. Скільки вона коштуватиме, важко сказати, можливо, менше, ніж обходяться нинішні виконкоми. Інша справа, що ця структура тепер фінансуватиметься з республіканського бюджету. Джерела утримання - податки. Ми робитимемо все для того, щоб укомплектувати адміністрацію відповідно до завдань. Мають бути структури приватизації, монополізації, земельної реформи тощо. Треба зміцнити систему внутрішніх справ.

Відносно Закону про статус народного депутата, то його треба приймати, але більше, мабуть, потрібні будуть вибори через певний час. Я не підштовхую до цього. Коли б я стояв на такій позиції, то краще було б обрати голову міста чи голову району, ніж вводити представника Президента. Але сьогодні необхідний саме він.

Кореспондент "Известий" Сергій Цикора запевнив Л. Кравчука, що його колеги справляться з правописом і поцікавився, як Президент ставиться до ініціативи ряду депутатів колишньої Верховної Ради СРСР про скликання четвертого надзвичайного з'їзду з наступним відновленням СРСР. Другим було прохання прокоментувати заяву адмірала Касатонова, що, мовляв, факти, наведені на минулій прес-конференції щодо розпродажу флоту, не відповідають дійсності.

Л. Кравчук просив позбавити його від ведення заочної дискусії з цією особою, а щодо ідеї з'їзду констатував:

- Будь-які наміри депутатів чи інших представників створити структури колишнього Союзу є неправомірними і не мають ніяких юридичних і законних наслідків. Зібратися можна, але якщо виходити із здорового глузду, то не треба смішити людей. З'їзд народних депутатів саморозпустився, він надав право збирати з'їзд Президентів країни чи Верховній Раді. Президента немає, Верховної Ради - теж. Тому будь-яка ініціатива має несерйозний вигляд.

Олександр Сокіл з "Правды Украины" поцікавився, чому затягується формування Кабінету міністрів. На що Леонід Кравчук відповів: це дуже відповідальний процес, і для того, щоб не припуститися помилок, він радиться з Прем'єр-міністром, політичними партіями, депутатськими групами, керівництвом Верховної Ради. Деякі зміни вже сталися, структури змінюються. Ми хочемо, - наголосив Леонід Макарович, - щоб змінилися функції міністерств, щоб вони не втручалися безпосередньо у виробництво, а визначали політику у кожній галузі. Другий етап перетворень стосується комітетів, асоціацій, концернів тощо. Вони виросли свого часу з міністерств і фактично сидять на державному бюджеті. Органи, що не входять до Кабінету міністрів, вилучатимуться з фінансування бюджету республіки.

Газету для ділових кіл "Контракт" в особі Алли Ковтун цікавила доля законопроектів про індексацію грошових втрат населення, а також банківських капіталів та капіталів страхових структур. Чи буде запропоновано механізм градації вкладів населення?

- Ми хочемо, - наголосив Л. Кравчук, - йти до ринку, мати всі форми власності і ставимо умову, щоб усі при цьому мали рівні доходи. Так бути не може. Йдемо до ринку - отож будуть бідні й багаті, як це в усьому світі. І ніякий президент не піде на те, щоб у когось забрати і комусь дати безпідставно. Забрати може тільки один орган - суд, якщо людина вкрала гроші, добула їх незаконним способом.

А щодо індексації банківських рахунків, справді, такий проект Указу готувався, але підрахунки показали, що для такої індексації потрібно 700 мільярдів карбованців. А крім того, виникає питання: на якій підставі мають збільшити свої доходи удвічі, скажімо, комерційні банки? Де гарантія, що доходи будуть використані в інтересах народного господарства? У цій ситуації найліпше вдатися до кредитної емісії, на яку пішов Національний банк, у межах 20 мільйонів карбованців.

Леонід Кравчук підтримав пропозицію про створення академії нестандартних ідей, висловлену на прес-конференції **головним редактором журналу "Трибуна" Валентиною Меншун**. На запитання **Бориса Клименка з газети "Вангвардія" (Барселона)** про те, у який спосіб Україна має намір повертати історичні цінності з-за кордону, відповів, що це можна зробити тільки через переговори на зустрічі глав СНД.

Пославшись на публікацію у "Вечірньому Києві", яка у свою чергу посилається на заокеанські джерела (знову гривні не друкують) **кореспондент "Експресхроніки"** зажадав від Президента відповіді, чи правда це.

- Я знаю одне, - сказав Л. Кравчук, - гроші друкуються. Кошти для оплати цієї роботи перераховуються. Інша справа - які гроші, які купюри, де вони друкуються - але це вже технологія. І я не хочу, щоб вона була предметом широкого обговорення.

Приклади спотвореного розуміння приватизації навіть **журналіст УТ**: Київрада має намір передати готелі Києва зарубіжним інвесторам, не допустити до приватизації їх трудовими колективами цих закладів. Природно, Л. Кравчук порадив у цій ситуації діяти відповідно до законів, прийнятих Верховною Радою. Я вважаю, - сказав він, - готелі мають належати тим, хто працює в них. Іноземні фірми не повинні тримати контрольного пакета акцій. Інша справа, що багато фірм мають намір будувати готелі в Києві, а Київрада затягує розв'язання цих питань. З введенням президентської адміністрації ці проблеми будуть зняті.

Людмила Фісюн із щотижневика "Закон і Бізнес" нагадала президентові, що він запропонував припинити дію ряду законів. Яких саме і чому? Президент підтвердив, що запропонував сесії Верховної Ради прийняти постанову, яка б визначила надзвичайний стан у економіці і у зв'язку з цим припинилася б дія певних норм законів.

- Всі чогось подумали, - вів далі Л. Кравчук, - що надзвичайний стан є поверненням до старого. А я розумію, що, визначивши його, відкрилася б можливість торувати дорогу новому, це дало б можливість Президентові вживати заходів, викликаних потребою дня, і саме в економіці. Скажімо, проблема податків. Вони душать її, казна порожня. Треба змінити на певний час систему податків. Далі. Виробництво падає, грошей не вистачає, вдатися до послуг верстата, означало б ще більше загострити ситуацію. Ми ж маємо сказати людям правду, що не можемо забезпечити належний рівень зарплати. Для цього й потрібний надзвичайний стан в економіці.

Леонід Кравчук не погодився з думкою **Данила Янецького ("Філософська і соціологічна думка")** про те, що

існує три джерела законодавчої влади - парламент, Президія Верховної Ради і Президент України, які вимагають органу для погодження розбіжностей. Конституція є таким органом. І ніхто не повинен її порушувати.

Володимир Скачко ("Голос України") поцікавився у Президента чи не піде він на підписання федеративного договору з Республікою Крим, якщо кримчани на референдумі проголосують за вихід Криму із складу України?

- Україна не є федеративною республікою, - зауважив Л. Кравчук. - Всі питання щодо Криму розглядатимуться за умови, якщо він входить до складу України.

Учора я зустрівся з представниками міста Севастополя, вчора ж підписав Указ про республіканський статус міста Севастополя, про передачу його повноважень Кабінетові міністрів України. Всі рішення знайдемо, бо Крим економічно пов'язаний з Україною. Не слід тільки нині торкатися питань, пов'язаних з перерозподілом територій. Кримську тему, зокрема проблему захисту інтересів кримських татар, порушив **Юрій Гурєєв з "Народної газети"**. Посилаючись на документ про розподіл повноважень між Україною і Кримом, підготовлений депутатською комісією, Л. Кравчук водночас підкреслив, що він переконаний: У Конституції Криму мають розв'язуватися юридичні, економічні, правові аспекти проблеми кримськотатарського народу. "Я навіть пропонував свого часу, - сказав Президент, - створити двопалатний парламент у Криму, щоб одна палата представляла інтереси національностей. Кримськотатарський народ повинен мати квоти не за кількістю населення, а виходячи з принципового політичного розв'язання проблеми. Ми будемо робити спроби з'єднати інтереси й позиції щодо цього питання".

- Ми не будемо виконувати посередницької ролі, - такою була відповідь на запитання **кореспондента журналу "Політика і час"** про те, чи не втягнемося ми у конфліктну ситуацію в Молдові. - Україна виступила з ініціативою віднайти на зустрічі глав держав СНД механізми, застосування яких могло б уладнати конфліктну ситуацію в Молдові. Якщо виникне потреба втручання ззовні, то розв'язати її зможуть тільки сили ООН.

Ольга Мусафірова з "Комсомольської Правди" поцікавилася, в яку суму обійдеться Україні зустріч глав СНД 20 березня, де вони мешкатимуть.

Л. Кравчук не вів таких підрахунків. Усі гості оселяться в готелі, а не в особняках. Зустріч відбуватиметься в приміщенні колишнього міськкому партії на теперішній Михайлівській площі. А витрати України будуть в основному пов'язані із забезпеченням учасників місцями в готелі та харчуванням, що, зазначив Президент Л. Кравчук, не так уже й накладно для незалежної України.

Леонід Макарович на завершення прес-конференції подякував журналістам і пообіцяв, що після 20 березня вони матимуть нагоду одержати інформацію про підсумки зустрічі глав держав - учасниць СНД.

Записала Світлана Писаренко

Голос України. - 1992. - 14 березня. - С. 3.